

ILMASTOYSTÄVÄLLISEN LIKKUMISEN SUOSITUKSIA LOIMAAN SEUDULLE

Ilmastoystävällisen liikkumisen ratkaisut 2020

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

MISTÄ ON KYSE?

Seutukuntakohtaiset suositukset on laadittu tukemaan Varsinais-Suomen seutukuntien vähähiilisen liikkumisen työtä kunkin seutukunnan erityispiirteet ja tarpeet huomioiden. Esitetyt toimenpidesuosituksat tukevat Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja ilmastotiekartan toimeenpanoa.

Suosituksien pohjalla on käytetty seuraavia keskustelutilaisuuksia ja materiaaleja:

- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma
- Viisi seutukuntatilaisuutta: Loimaan seutu 16.2., Vakka-Suomi 21.1., Turunmaa 22.1., Salon seutu 29.1. ja Turun seutu 30.1.
- Liikkumisen uudet palvelut: Vakka-Suomi ja Loimaan Seutu -webinaari 24.09.2020
- Liikkumisen ohjauksen kysely kunnille 09/2020
- Liikennejärjestelmäsuunnitelmien julkaisutilaisuuden työpajakeskustelut

Suosituksat on laadittu osana Ympäristöministeriön osarahoittamaa Ilmastoystävällisen liikkumisen ratkaisut –hanketta ja julkaistu maaliskuussa 2021.

Tekijät: Anna von Zweybergk, Salla Murmann (Valonia)

SISÄLLYS

Liikenteen päästövähennyksiä ohjaavat tavoitteet ja suunnitelmat

- Kansallinen liikenteen päästövähennystavoite
- Nostoja Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelmasta
- Varsinais-Suomen ilmastotiekartan tavoitteet

Kestävä liikkuminen Loimaan seudulla

- Seutukuntakeskustelujen koonti
- Kehitysteemat seutukunnassa

Toimenpidesuosituksat jatkotarkastelua varten

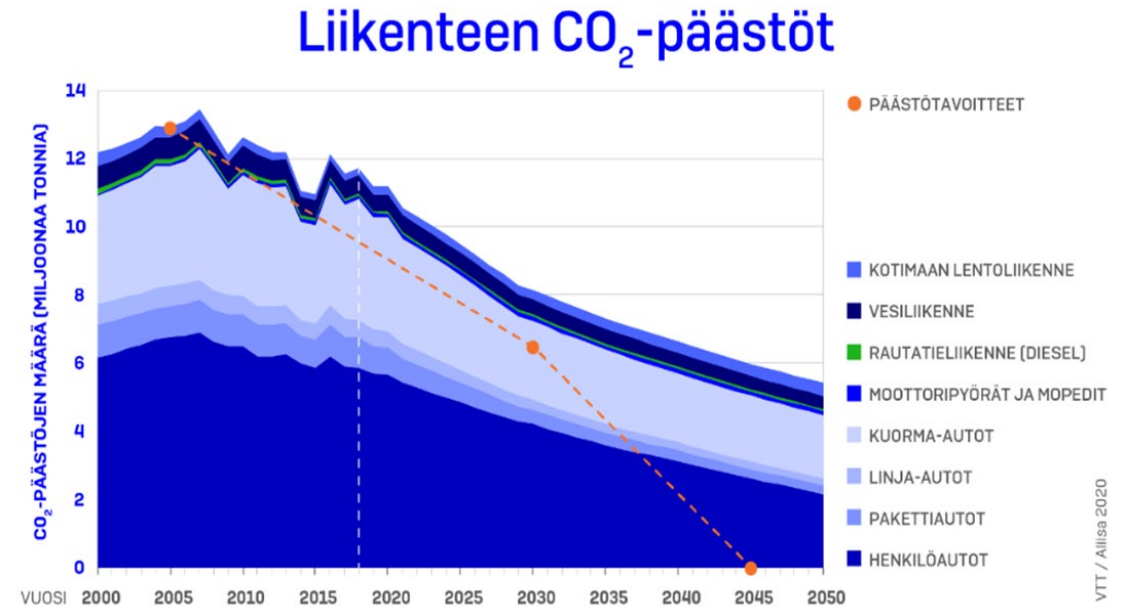
- Ratkaisupaletin esittely
- Toimenpidepoiminnat ratkaisupaletista

LIIKENTEEN PÄÄSTÖVÄHENNYKSIÄ OHJAAVAT TAVOITTEET JA SUUNNITELMAT

Liikenteen kansallinen päästövähennystavoite

Liikenne muodostaa Suomen kansallisista päästöistä noin viidenneksen. Nopea muutos kohti vähäpäästöistä ja kestävää yhteiskuntaa edellyttää radikaaleja päästövähennyksiä myös liikenteessä. Osana kansallista hiilineutraaliustavoitetta liikenteen päästöt on määrä puolittaa vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta.

Noin 90 % kotimaan liikenteen päästöistä syntyy tieliikenteessä. Näistä päästöistä noin 58 % aiheutuu henkilöautoliikenteestä. Keinoja liikenteen päästöjen vähentämiseksi on lukuisia ja eri alueiden tarpeisiin toimivat eri ratkaisut. Varsinais-Suomessa maakunnallista kestävä liikenteen työtä ohjaavat mm. Varsinais-Suomen sekä Turun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmat, MAL-sopimus sekä Varsinais-Suomen ilmastotiekartta.

Liikenteen CO₂-päästöjen ennuste ja päästötavoitteet Suomessa.

Lähde: VTT / Aliisa 2020. (Kuva: LVM)

Nostoja Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelmasta

Liikennejärjestelmätyön tavoitteena on kehittää seudun liikennejärjestelmää kokonaisvaltaisesti ja mahdollisimman hyvin eri toimijoita palvelevaksi. Työtä seurataan ja suunnitellaan liikennejärjestelmäsuunnitelmien avulla.

Vuonna 2020 päivitetyn Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman yksi kolmesta kärkitavoitteesta on **vähäpäästöinen ja kestävä liikennettä edistävä liikennejärjestelmä, jota toteutetaan kustannustehokkaasti ja eri alueille sekä eri asukasryhmille oikeudenmukaisella tavalla**. Muut tavoitteet ovat kilpailukykyinen ja vetovoimainen sekä turvallinen ja terveellinen liikennejärjestelmä.

Kaupunkiseutujen ja taajamien osalta yhdeksi tärkeimmistä kehittämiskokonaisuuksista on eritelty joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen. Maaseudun ja saariston aluekohtaisiksi painopisteiksi on määritelty kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen kyläkohdissa sekä merkittäville matkailureiteillä.

VARSINAIS-SUOMEN ILMASTOTIEKARTTA

Helmikuussa 2021 julkaistu [Varsinais-Suomen ilmastotiekartta](#) koostaa yhteen Varsinais-Suomen kannalta tärkeimmät päästövähennyskohteet, tavoitteet ja vaikuttavimmat toimenpiteet. Tiekartta pohjautuu tutkimustietoon, kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin sekä lukuisiin keskusteluihin ja tilaisuuksiin eri toimijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Ilmastotiekartta päivitetään vuosittain ja työtä ohjaa maakunnallinen ilmastovastuujaosto.

Liikenteen ja liikkumisen päästöjen vähentämiseksi keskeistä on tieliikenteen määrän (suorite) vähentäminen, siirtyminen kestävämpiin kulkutapoihin ja liikkumispalveluihin sekä fossiilisten polttoaineiden korvaaminen vähäpäästöisillä käyttövoimilla. Päästöihin voidaan vaikuttaa parantamalla kävelyn, pyörä- ja joukkoliikenteen edellytyksiä etenkin taajamissa sekä ottamalla käyttöön erilaisia – myös maaseudulla toimivia – liikkumispalveluja.

Liikkumisen ilmastotiekartan muutostavoitteet 2030:

- Varsinais-Suomen liikenteen päästöt ovat puolittuneet vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta
- Kestävien kulkumuotojen osuus henkilöliikenteessä on kasvanut merkittävästi

Liikenteen osalta tiekartassa on tunnistettu seuraavat kärkiteemat:

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN KEHITTÄMINEN LOIMAAN SEUDULLA

VALONIA

SEUTUKUNTAKESKUSTELUT

Vuoden 2020 aikana järjestetyissä seutukuntatilaisuuksissa keskustelua käytiin kunkin Varsinais-Suomen seutukunnan vahvuuksista, mahdollisuuksista ja haasteista sekä toimenpiteistä ja erityistarpeista liikkumisen kehittämisen suhteen. Vaikka kullakin seutukunnalla on erityispiirteensä, on osa kehitysteemoista yhteisiä.

Matkaketjujen toimivuus sekä erityisesti pidemmän matkan joukkoliikenteen, liityntäpysäköinnin ja liikenteen sujuvoittaminen koettiin avaintemoiksi joukkoliikenteen houkuttelevuuden lisäämisessä. Paikallisjunaliikenteen kehittäminen koetaan tärkeäksi koko maakunnassa, ja Turun asemanseutujen kehittämisellä nähtiin vaikutusta myös Salon, Loimaan ja Uudenkaupungin suunnasta tulevalle liikenteelle.

Lisäksi **kävelyn ja pyöräilyn turvallisuuden** parantaminen sekä sähköpyöräilyn edistäminen nousi keskusteluun jokaisessa seutukunnassa.

KOONTIA KESKUSTELUISTA LOIMAALLA

Seudulla on paljon haja-asutusta, jolla autoilu koetaan tällä hetkellä ainoaksi arjessa toimivaksi vaihtoehdoksi. Sosiaalinen kestävyys on huomioitava vähäpäästöiseen liikenteeseen pyrkiessä. Tekniikkamyönteisyys sekä mahdollisuus tuottaa ja jalostaa biopolttoaineita antavat hyvät lähtökohdat kestävän ja vähäpäästöisen liikenteen kehittämiseksi.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen sekä joukkoliikenteen ja sujuvien matkaketjujen kehittämiseen tulee panostaa. Taajamia voidaan tiivistää ja ympäristöä kehittää sellaiseksi, että palvelut taajamien sisällä ovat helposti saavutettavissa kävellen tai pyöräillen. Senioripenkit nostettiin keskusteluissa hyväksi esimerkiksi siitä, että aina ei tarvita suuria investointeja merkittävien vaikutusten saavuttamiseksi.

Tiedottaminen ja markkinointi ovat avainroolissa, jotta ihmiset löytävät uudet liikkumisen palvelut.

KEHITYSTEEMOJA LOIMAAN SEUDULLA

Joukkoliikenne ja liikkumisen palvelut

Liikkumisen palveluita voidaan monipuolistaa kehittämällä eri alueiden ja asiakasryhmien erot huomioivia palvelukokonaisuuksia sekä julkisia henkilö- ja tavarakuljetuksia sekä liikennepalveluja yhteensovittamalla. Erityisesti keskiasteen opiskelijoiden, lasten ja nuorten sekä ikäihmisten liikkumistarpeiden huomioiminen koetaan tärkeäksi Loimaan seudulla. Kutsupohjaiset palvelut voisivat tarjota ratkaisuja tähän. Myös sote-, asiointi- ja koulukyytien yhdistelemisen mahdollisuuksia tulisi selvittää.

Liikkumisen palvelujen kehittämisestä lisää seuraavalla sivulla sekä toimenpidesuosituksissa.

Kävely ja pyöräily

Panostukset kevyen liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen parantavat kävelyn ja pyöräilyn kutsuvuutta suhteessa autoiluun. Sähköpyörien yleistymisen lisää pyöräilyn edellytyksiä auton korvaajana, jos reitit koetaan turvallisiksi ja sujuviksi. Kylätiemallin soveltaminen joillekin alueille voisi olla ratkaisu muun muassa ylinopeuksien hillitsemiseen ja koulureittien turvallisuuteen. Tieosien nimeäminen pyöräkaduiksi, joissa autoilu on sallittu, voisi parantaa liikenneturvallisuutta. Kylätiemalli on esitelty toimenpidesuosituksissa.

Sujuvat matkaketjut ja asemanseutujen kehittäminen

Matkaketjujen sujuvuutta voidaan parantaa esimerkiksi lisäämällä pyörien ja autojen liityntäpysäköintiä, kehittämällä informaatio-ohjausta, paketoimalla palveluja sekä asemanseutujen liikenneturvallisuutta parantamalla.

LIKKUMISEN PALVELUJEN KEHITTÄMINEN

Joukkoliikenneverkostoa voidaan laajentaa esimerkiksi kutsuliikennepalveluiden ja kuljetusten yhdistämisen kautta. **MaaS (Mobility as a Service), eli liikkuminen palveluna** on kattotermi kokonaisuuksille, joissa liikkumistarpeita toteutetaan asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien kautta. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi sovellukset, joiden kautta asiakas pystyy ostamaan koko matkan ovelta ovelle yhdellä hinnalla ja lipulla. Toimivat MaaS-kokonaisuudet monipuolistavat kuntalaisten liikkumismahdollisuuksia ja vähentävät tarvetta oman auton käyttöön.

Liikkumisen palveluiden jatkokehittäminen tarkoittaa esimerkiksi liikkumisen datan avaamista tai alueellisia kutsuliikennekokeiluja. Kehitysmahdollisuuksista Loimaan seudulla keskusteltiin lokakuussa 2020 ”Liikkumisen uudet palvelut Vakka-Suomessa ja Loimaalla” –webinaarissa. Webinaarin puheenvuorotallenteet löydät [täältä](#).

Kutsuliikennepalveluiden kehittämiseksi tulee jatkaa vuoropuhelua kunnan ja palveluntarjoajien välillä. Keskustelua tulee jatkaa myös kuntalaisten kanssa ja kerätä tietoa liikkumisen tarpeista erilaisin kyselyin tai esimerkiksi tapahtumien kautta. Palvelukokeilujen toteuttamiseksi kuntien on syytä yhteistyössä selvittää hankerahoitusmahdollisuuksia.

Valonia voi auttaa kuntia vuoropuhelun edistämisessä, jatkon suunnittelussa, rahoitusmahdollisuuksien selvittämisessä sekä mahdollisten hankehakemusten työstämisessä.

TOIMENPIDESUOSITUKSIA JATKOTARKASTELUA VARTEN

VALONIA

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN RATKAISUPALETTI

- Miten kunta tai työnantaja voi toimia liikenteen päästöjen vähentämiseksi?
- Miten kannustaa eri ikäisiä ihmisiä enemmän kestävän liikkumisen pariin?
- Mitkä toimet ovat kustannuksiltaan vähäisempiä, mitkä vaikuttavat eniten terveyteen, mitkä päästöihin?

Kestävän liikkumisen edistämiseksi Valonian sivuille on koottu ilmastoystävällisen liikkumisen ratkaisupaletti, jonka pysyvä osoite on www.valonia.fi/liikkumisenratkaisuja.

Paletti esittelee konkreettisia esimerkkitoimenpiteitä, joilla voidaan saavuttaa päästövähennyksiä ja monipuolistaa liikkumisen tottumuksia ja palveluita kunnassa ja yrityksissä. Osa ratkaisuista sisältää arvion sen vaikutuksista terveyteen ja päästöihin sekä arvion kustannuksista ja vaativuudesta.

Sivuilla on mahdollisuus jaotella ratkaisuja ja tarkastella juuri omasta näkökulmasta kiinnostavia toimenpiteitä. Palettia täydennetään hiljalleen lisää.

Seuraavilla dioilla esitellään muutama paletista poimittu Loimaan seudun tarpeisiin vastaava toimenpidesuositus. Lisää toimenpiteitä esitellään ratkaisupaletissa.

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN RATKAISUJA

VALONIA

KYLÄTIE

KUVAUS

Kokeilun tarkoituksena on parantaa kävelyn ja pyöräilyn liikenneturvallisuutta maantieympäristössä, jossa **keskimääräinen vuorokausiliikenne on alhainen ja jossa erillistä jalankulku- ja pyöräilyväylää ei ole kustannussyistä mahdollista tai muutoin tarkoituksenmukaista rakentaa.**

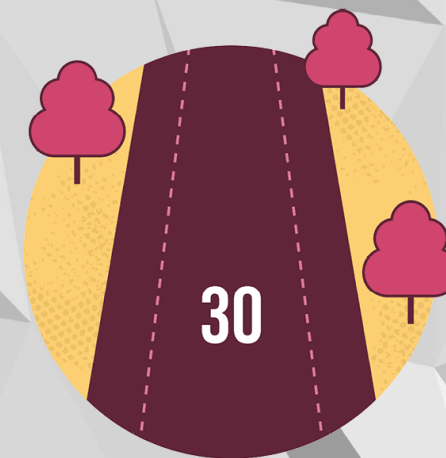
Hankkeessa piennaralueita levennetään ja ajokaistaa kavennetaan yhden auton levyiseksi siirtämällä reunaviivoja keskemäs. Kohtaavat autot väistävät pientareiden puolelle. Näin lasketaan nopeustasoa ja annetaan tilaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille.

RAJOITUKSET

Tien moottoriajoneuvoliikenteen liikennemäärän ja nopeusrajoituksen tulee olla riittävän matalia (alle 600 aj./vrk, max 40 km/h). Keskeisenä edellytyksenä on riittävät näkemäolosuhteet kaikkialla.

TOTEUTETTU AIEMMIN

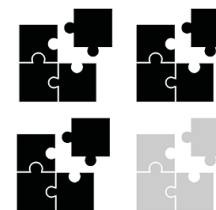
Hattulan kunta: Sattulan kylätie (2018)

KUSTANNUSARVIO

VAIKUTUS PÄÄSTÖIHIN

VAATIVUUS

VAIKUTUS TERVEYTEEN

Vaikutusten arviointi: Ramboll 2020

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN RATKAISUJA

VALONIA

KYLÄAUTOKOKEILUT KYYTI-SOVELLUSTA KÄYTTÄEN

KUVAUS (KAKSI ESIMERKKIÄ)

1. Tarjotaan yhteiskunnan tukemien ja korvaamien kuljetusten tyhjiä paikkoja myös maksaville asiakkaille. Asiakkaille luodaan mahdollisuus tilata palveluliikenteen kyyti tai kuljetuspalvelutaksi kotiovella Kyyti-sovelluksen (tai vastaavan) avulla.

2. Valitaan sopiva määrä pikkubusseja, jotka hoitavat taksi- ja bussimatkan kaltaisia kyläkyytejä paikkakunnan kylien välillä. Kyyti on tilattavissa haluttuun noutopaikkaan ja maksettavissa sovelluksella. Tätä esimerkkiä voidaan kohdentaa myös liityntäyhteyksiin keskustan ja joukkoliikenteen aseman tai pysäkin välille, ja sitä voidaan operoida esimerkiksi vain aamuisin ja iltaisin.

RAJOITUKSET

Julkisesti tuotettujen ja korvattujen kuljetuspalveluiden jakamiseen ja tietosuojaan liittyvät kysymykset tulee olla huolella hoidettuja ja ratkaistuja ennen operatiivista toimintaa. Sopimusjärjestelyistä tulee huolehtia eri tahojen kanssa.

TOTEUTETTU AIEMMIN

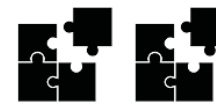
Sitra Oy. Julkiset ja yksityiset liikennepalvelut samalle tarjottimelle (2019)

KUSTANNUSARVIO

VAIKUTUS PÄÄSTÖIHIN

VAATIVUUS

VAIKUTUS TERVEYTEEN

Vaikutusten arviointi: Ramboll 2020

HARRASTEBUSSI

KUVAUS

Harrastebussi on sopiva kunnilla ja kaupungille, joissa joukkoliikenneverkko on suppea. Alueelle luodaan linja(t), joka kulkee harrastuspaikkojen ohi ja aikataulussa huomioidaan eri harrastusten aikataulut. Parhaimmillaan linja toimii myös liityntäyhteytenä esimerkiksi keskustan ja moottoritien linja-autopysäkkien välillä.

RAJOITUKSET

Ei rajoituksia.

TOTEUTETTU AIEMMIN

Loviisan kaupunki: Loviisan joukkoliikenne tehdään yhdessä! (2019)

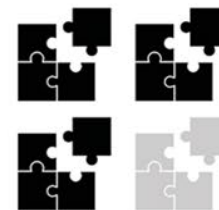
Katso myös sovelluspohjaiset kokeilut: Valonia: Harrastetkaksi (2019) sekä Tampereen kaupunki: NääsMaas harrastekyyti (2019–2020)

KUSTANNUSARVIO

VAIKUTUS PÄÄSTÖIHIN

VAATIVUUS

VAIKUTUS TERVEYTEEN

Vaikutusten arviointi: Ramboll 2020

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN RATKAISUJA

WHATSAPP-RYHMIEN PERUSTAMINEN KYLIEN VÄLISIIN KIMPPAKYYTIJÄRJESTELYIHIN

VALONIA

KUVAUS

WhatsApp- tai muiden sosiaalisen median ryhmien perustaminen on helppo ja maksuton tapa hoitaa erityisesti pienien kuntien **kyläkeskittymien välisiä kimppakyytejä**. Ryhmien avulla voi esimerkiksi hoitaa arjen asiointimatkoja useamman kyläläisen kesken samalla kyydillä.

RAJOITUKSET

Ryhmät tarvitsevat säännöt ja toimintamallin sekä yhden tai useamman ylläpitäjän. Kunta voi tukea tiedottamisella.

TOTEUTETTU AIEMMIN

Joensuun seudun Leader. Väylä sujuvaan arkeen! Kyliltä liikkeelle – Outokumpu (2018)

KUSTANNUSARVIO

VAATIVUUS

VAIKUTUS PÄÄSTÖIHIN

VAIKUTUS TERVEYTEEN

Vaikutusten arviointi: Ramboll 2020

LINKKEJÄ JA LISÄTIETOA

- [Kestävän liikkumisen ratkaisupaletti \(Valonian sivuilla\)](#)
- [Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma](#)
- [Varsinais-Suomen ilmastotiekartta](#)
- [Liikkumisen uudet palvelut: Vakka-Suomi ja Loimaan seutu –webinaarin materiaalit \(Valonian sivuilla\)](#)

OTA YHTEYTTÄ:

Anna von Zweybergk
Projektiasiantuntija
anna.zweybergk@valonia.fi
040 182 1117

Marja Tommola
Kestävän liikkumisen asiantuntija
marja.tommola@valonia.fi
040 832 8515

Riikka Leskinen
Toimialapäällikkö
riikka.leskinen@valonia.fi
044 907 5995

